

KESKI-SUOMEN KÄRKIHANKEHAKEMUKSEN TYÖRUUKKASKOKOUS

- Aika** Keski viikko 12.10.2016 klo 12.30–15.30
- Paikka** Sokos hotelli Alexandra Jyväskylä
Tila: Kansleri 2
- Läsnä** Maija Jääskeläinen, Pipsa Varjo, Leena Seppälä, Anne Seppänen, Marja Heikkilä, Maarit Kinnunen, Eriikka Levälähti, Sanna Salo, Päivi Kalilainen, Eeva Hintikka, Tuija Rasinen, Ulla Törmälä, Tiina Mankonen, Saara Keränen, Johanna Moilanen, Tanja Pihlaja, Juha-Matti Latvala, Pia Lahtinen, Ulla Kuittu, Janne Mäntynen, Päivi Koikkalainen ja Petri Oinonen
- Esityslista**
- 1. Kokouksen avaus**
Petri Oinonen avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleeksi.
 - 2. Läsnäolijoiden toteaminen**
Kierrätettiin läsnäololista.
 - 3. Työryhmän järjestäytyminen - puheenjohtajan ja sihteerin valinta**
Valittiin puheenjohtajaksi Petri Oinonen ja sihteeriksi Päivi Koikkalainen.
 - 4. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi, kokouksen aikataulu**
Hyväksyttiin esityslista.
 - 5. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen**
Työruukkasen edellinen kokous pidettiin 12.9.2016 Mataralla. Tämän kokouksen muistio hyväksyttiin. Lisäksi todettiin 4.10.2016 Keski-Suomen SOTE2020 hankkeen lasten, nuorten ja perheiden työryhmän kokous, jossa valmisteltiin maakunnallista hankehakemusta.
 - 6. Hakukonsortio-info 5.10.2016 ja Otakantaa.fi**
Keski-Suomen hankehakemukseen liittyen 5.10.2016 pidettiin hankekumppanuudesta kiinnostuneille hakukonsortio-info. Tilaisuudessa oli paikalla hiukan vajaa neljäkymmentä ihmistä. Tilaisuutta markkinoitiin etukäteen esim. 2.10.2016 sanomalehti Keski-suomalaisessa olleella ilmoituksella: ”Keski-Suomessa valmistellaan hallituksen kärkihankkeen lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) muutosohjelman mukaista hankehakemusta. Keski-Suomen SOTE 2020 kutsuu hankekumppanuudesta kiinnostuneita toimijoita, kuntia, yrityksiä, järjestöjä, seurakuntia, asukkaita ja muita toimijoita, hakukonsortio-infoon 5.10.2016 klo 12–14 Sokos Hotel Alexandran juhlasaliin, osoitteeseen Hannikaisenkatu 35, Jyväskylä. Kehittämisehdotuksia ja kommentteja voi esittää myös Otakantaa.fi -sivulle avattavalla kanavalla 5.10. alkaen.
www.jyvaskyla.fi/hankkeet/sote2020”
Tämän lisäksi tilaisuutta ja hankekumppanuutta markkinoitiin mm. kuntien kirjaamoiden kautta, eri viestimien ja työryhmien kautta.

Hakukonsortio-infossa virallistettiin otakantaa.fi sivusto – ohessa linkki <https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/107/> Sivustolla olevan lomakkeen kautta hankekumppanuudesta kiinnostuneet voivat ilmoittautua mukaan. Lisäksi sivuston kautta voi vastata kyselyyn ja antaa ehdotuksia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin parantamiseksi Keski-Suomessa. Sivusto sulkeutuu 19.10.2016.

7. Lape-ohryn 6.10.2016 terveiset

Helsingissä 6.10.2016 järjestettiin Sote- ja maakuntauudistus lasten, nuorten ja perheiden kannalta kuulemistilaisuus. Tämän jälkeen pidettiin Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman ohjausryhmän kokous, jossa yhtenä asiakohdantana oli ”*Lapen lausunnon valmistelu SOTE-lakipakettiin*”. Yhteisen keskustelun pohjalta päätettiin mm., että lain jatkovalmisteluun esitetään jokaiselle maakunnalle velvoitteeksi luoda ”Maakunnan lapsi- ja perhepoliittinen strategia”. Strategia tehtäisiin yhdessä kuntien kanssa.

8. Keski-Suomen hankesuunnitelman tämänhetkinen tilanne ja jatkotoimenpiteet

KEHITTÄMISKOKONAISUUDET:

- **Lapsen oikeuksia ja tietoperusteisuutta vahvistava toimintakulttuurin muutos**

Työrukkaskokouksessa 19.8.2016 linjattiin seuraavasti: ”*Jotta hankehakemuksen teemat pystytään viemään käytäntöön ja saadaan hallittava kokonaisuus, niin on tarpeen rajata sitä mihin hankehakemuksessa sitoudutaan. Keskusteltiin toimintakulttuurin muutos kehittämiskokonaisuudesta. Nähtiin sen olevan läpileikkaava teema muissa kehittämiskokonaisuuksissa. Vaikuttamalla matalankynnyksen- ja erityistason palveluiden toimintaan luodaan uutta toimintakulttuuria. Puhuttiin, että toimintakulttuurin muutos sitouttaa toimijoita ja sen pitää olla meillä arvoperustana, mutta jota ei välttämättä tässä hankehakemuksessa oteta vietäväksi toiminnantasolle. Päätettiin, että Keski-Suomen maakunnan hankehakemuksessa keskitytään kehittämiskokonaisuuksiin: Matalan kynnyksen palveluiden verkostoiminen sekä erityistason palvelujen verkostointi, joihin ”liimautuu” toimintakulttuurinmuutos.*” Suunnitelmana oli, että toimintakulttuurin muutosta viedään eteenpäin hiukan eri reittiä. Keski-Suomeen tehtäisiin maakunnallinen lapsistrategia. Rahoitus tulisi maakuntaliiton (on luvannut vuoden palkkarahoista 50 %) ja jonkun muun tahon kautta. Strategia ja strategiantekijä linkitettäisiin kärkihankehakemukseen ja toiminnan/prosessin aikana muodostuvaan tiimiin sekä toimintaan. Koska lakiin esitetään velvoitteeksi tehdä ”Maakunnan lapsi- ja perhepoliittinen strategia” (ks. muistion kohta 7.) ja koska kärkihankehausta saatava rahanmäärä perustuu pitkälti siihen kuinka laaja hakemus on, niin nähtiin järkeväksi palata alkuperäiseen suunnitelmaan eli sisällyttää hankehakemukseen kaikki kehittämiskokonaisuudet. Tästä oli käyty edellisellä viikolla työrukkasen kanssa sähköpostikeskustelua ja tämä oli ollut siihen osallistuneiden kanta. Todettiin myös että Maakuntaliitolta (Kari Pirinen ja Hannu Korhonen) oli varmistettu 11.10.2016, että he ovat edelleen mukana rahoittamassa strategian tekemistä ja että STM:stä (Anne Kumpula) oli varmistettu, että Maa-

kuntaliiton raha käy omavastuuosuudesta. Lisäksi Haukkalan Säätiön hallitus oli 11.10.2016 kokouksessaan päättänyt, että he voivat olla mukana maakunnallisessa hakukonsortiossa, tehdä Maakuntaliittoon rahoitushakemuksen ja olla mukana lapsi- ja perhepoliittisen strategian laatimisessa.

- **Perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto**

Päivi Kalilainen kertoi perhekeskustoimintamallin kehittämisestä ja käyttöönottamisesta (ks. esitys). Poimintoja keskustelusta:

- Esitysten taustalla työryhmätyöskentely, jossa kattavasti osallistujia eri toimijoista. Tulossa työpaperit ma 17.10.2016 mennessä kaikista osakokonaisuuksista.
- Toteutusvaihtoehtoja: Fyysinen pilotti, Verkostomainen toimintatapa, Sähköinen palvelu
- Toteutus pilottien kautta eri kunnissa vai pyrkimys maakunnallisesti yhteiseen kokonaisuuteen? Jokainen kunta voisi päättää, mitä missäkin kunnassa tehdään. Maakunnallinen koordinointi hankkeen kautta.
- Perhekeskukset laaja-alaisia: koulu-, varhaiskasvatus-, harrastustoiminta ym. mukana perhekeskuksissa. Myös erityispalveluita, konsultaatiotoimintaa, kotikäyntejä jne. pitäisi kytkeä perhekeskuksiin.
- Vanhemmuuden vahvistaminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen keskeisiä päämääriä
- Aikuisten palveluohjauksen järjestäminen?
- Sote-uudistus ja sosiaalihuoltolain toimeenpano keskeisiä lähtökohtia
- KS SOTE 2020-hankkeen käynnistämisen perhekeskustyön hyödyntäminen ja jatkaminen. Pitäisi tehdä kysely kuntiin, miten eri paikoissa osallistutaan perhekeskustoimintamallin kehittämiseen. Konkreettisia suunnitelmia jo olemassa esim. Äänekoskella, Viitasaarella ja Joutsassa.
- Yhteisen kielen löytäminen tärkeää sekä eri organisaatioista tulevien ammattilaisten välillä että asiakkaiden ja ammattilaisten välillä (mitä esim. eri käsitteillä tarkoitetaan?)

- **Erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen**

Saara Keränen kertoi Erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittämiskokonaisuuden etenemisestä. **Poimintoja keskustelusta:**

- THL:n mallinnustyö tuottaa mallit maakuntiin, joten esitys on laadittu niiden pohjalta
- Järjestöjen näkökulmaa kehittämistyöhön saadaan Pialle lähetetyn aineiston pohjalta; useat järjestöt ovat kiinnostuneita olemaan mukana hakukonsortiossa.
- Erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittämisessä pitäisi nostaa esille maakunnallisesti tärkeitä asioita. Lastenpsykiatrian ja lastensuojelun horisontaalinen integraatio on ollut keskiössä tähän saakka. Jatkossa pitäisi ottaa mukaan myös vammaispalvelut ja muut erikoisalut. Yksi tärkeä yhteinen asiakasryhmä myös lapset, joilla vakavia koulunkäyntiin liittyviä ongelmia ja esim. väkivaltaisuutta.

- Tärkeää pohtia, mitä LAPella tavoitellaan. Yksi keskeinen tavoite turvallisen arjen ja ainakin yhden pysyvän, turvallisen ihmissuhteen varmistaminen kaikille lapsille.
- Asiakasosallisuus täytyy olla mukana suunnittelussa ja hankkeen toimeenpanossa (esim. kokemusasiantuntijuuteen perustuva arviointimalli sijaishuollossa ym. palveluissa > mukaan kaikkiin kohtiin)
- Arvojen pitää läpäistä kaikki toiminnot (esim. suhdepersutaisuus, monitoimijaisuus)
- Arvioinnin tulee linkittyä perhekeskustoimintaan; tosin jatkossa olisi parempi puhua enemmän kartoituksesta kuin arvioinnista
- Vertikaalisesti ja horisontaalisesti integroitujen palvelujen rakentaminen vaatii yhteistä työskentelyä
- Tässäkin osakokonaisuudessa pitäisi valita pilotoitavat/painotettavat osiot. Konkreettisuus oleellista suunnitelmassa.
- Hankkeeseen pitäisi sisällyttää jo toimivia ja hyviksi havaittuja malleja ja käytäntöjä, esim. Lastensuojelun sosiaalityön monitoimijainen malli, Sisukas-malli, Konsultaatiokäytännöt ja konsultaatiotoiminnan kehittäminen (esim. Kolikko pohjoisessa Keski-Suomessa), Perhetyö (ei -hoito) ja – kuntoutus (esim. Sininauhaliitto), Nuorisovastaanotto, Lapset puheeksi-malli

Kehittämiskohteita:

- Arvioinnin ja palvelujen tuominen lapsen sijoituspaikkaan
- Monia palveluja käyttävien tuen ja avun koordinointi ja järjestäminen
- Kriisi- ja vastaanottotoiminta
- Riskiasiakkaiden tunnistaminen
- Vanhempien saama tuki ja vaikuttaminen ongelmien ”juurisyihin”
- Kuntouttava iltapäivätoiminta
- Integraatiota ja yhteistyötä tukevat tilaratkaisut
- Erityisosaamisen integroiminen peruspalveluihin riittävän varhaisessa vaiheessa; tällä hetkellä tähän ei ole riittävästi resursseja. Esim. Lene-arvioinneista saatavaa tietoa pitäisi hyödyntää enemmän ja käynnistää kuntoutusta tehokkaammin.
- Miten Keski-Suomen palvelumallissa otetaan mukaan tutkimus, koulutus ja kehittäminen? THL:n mallinnukset nojaavat viiden osaamiskeskuksen malliin. Keski-Suomessa on kuitenkin erityisiä vahvuuksia lasten ja nuorten tutkimuksessa; näitä vahvuuksia tulisi hyödyntää huomattavasti enemmän. Myös valtakunnallista ja kansainvälistä osaamista ja yhteistyötä tulisi hyödyntää.

- **Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena**

Eeva Hintikka kertoi Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena kehittämiskokonaisuudesta. **Poimintoja keskustelusta:**

- Vahva yhteistyö ja yhdessä toimiminen oleellista (myös erityispalvelujen kanssa).
- Perhekeskus ja siihen liittyvä toiminta keskiössä
- Osallisuus; miten varmistetaan lasten ja nuorten oma osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen; lasten ja nuorten ”äänen”, toiveiden ja odotusten kuuleminen? Lapsen ja nuoren osallisuuden – työrukkastyöryhmä käynnistynyt Jyväskylässä (aineistoa voi hyödyntää hankevalmistelussa)

Keskeisiä teemoja, kehittämiskohteita ja malleja tässä osiossa:

- Kiusaaminen ja kiusaamiseen puuttuminen
- Kaverisuhteiden tuki
- Yksinäisyyden torjuminen
- Koko koulun henkilöstö mukana lapsen ja nuoren tukemisessa Kasvatuskumppanuus (tulossa tutkimustuloksia esim. lapsen oppimisvaikeuksiin liittyvistä tekijöistä)
- Joustava koulupäivä – mahdollisuuksien tutkiminen. Yhteistyö nuorisopalvelujen, järjestöjen ym. kanssa (esim. Petäjavedellä vastaavaa toimintaa käynnistetty ja muuallakin vastaavia malleja kehitelty).
- Koulupäivässä ”paikka ja aika”, jolloin oppilas voisi tavata jonkun aikuisen (Olkari; Lataamo)
- Kuntouttava iltapäivätoiminta ja yleensäkin järjestelmällinen iltapäivätoiminta pitäisi olla tavoitteena kaikissa kunnissa myös isompien lasten osalta (voimauttava toiminta; turvallisuus).
- Erityislapset
- Sijoitettu lapsi koulussa
- Toimintamallit ”lapsille, jotka eivät tule kouluun”
- Koordinointi (esim. Liikuntalaturi; laajentaminen kulttuuri-ym. palveluihin; mahdollisuus tulla kokeilemaan; myös yritysillä vastaavia toimintoja...?)

Muuta:

- Uudet toimintamallit eivät saisi aiheuttaa lisäkustannuksia.
- Osa tapahtuu joka tapauksessa (osa opetussuunnitelmaa); valintaa, mitä toteutetaan missäkin vai karsitaanko kohteita?
- Yhteistyö OKM:n kärki- ym. hankkeiden kanssa? Likes koordinoi esim. Liikkuva koulu-toimintaa. Seuraava OKM-haku 1/2017 (ei tietoa, onko hakemuksia Keski-Suomessa valmis-teilla).

MUUT hankesuunnitelmaan liittyvät käytännön asiat

- ❖ Pohditaan tarkemmin seuraavassa kokoontumisessa 17.10.2016
- ❖ Hallinnoija Jyväskylän kaupunki
- ❖ otakantaa.fi sulkeutuu 19.10.2016; silloin tiedossa kaikki mukana olevat? Miten karsinta toteutetaan tarvittaessa?
- ❖ Tiedottaminen ja viestintä tärkeitä
- ❖ Kustannusarvio?
- ❖ Hankkeen nimi?
- ❖ Mille tasolle tavoitteet asetetaan? Mukana kaikki neljä osakokonaisuutta; Keski-Suomessa ollaan monessa asiassa pitemmällä kuin joissakin muissa maakunnissa, joten tämä on mahdollista, mutta rahoitustakin pitäisi saada enemmän kuin pienemmälle hankkeelle.
- ❖ Pitäisi katsoa kokonaisuutta eikä erillisiä osa-alueita myös suunnitelmassa

9. Muut mahdolliset asiat

Ei ollut muita asioita.

10. Seuraavan kokouksen sopiminen

Työrukkanaan kokoontuu seuraavan kerran:

- 17.10.2016 klo 9.00–12.00 Tapionkadun kolmannen kerroksen kokoushuone
- 24.10.2016 klo 10.00–12.00 jolloin paikkana on Tietotalon kokoushuone Tyrmä
- 26.10.2016 klo 14.30–16.30 Jyväskylän kaupungintalon kokoushuone Vallesmanni.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.35